

عوامل توانمندساز و بازدارنده مداخله‌گری‌های اجتماعی مبتنی بر جنگل در شرایط تغییرات اقلیمی

ناصرولی‌زاده^۱ و داریوش حیاتی^۲

۱- دانشجوی دکتری بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، (naservalizadeh7@gmail.com)
۲- استاد بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

چکیده

مداخله‌های اجتماعی مبتنی بر جنگل در شرایط آب و هوایی یکی از شیوه‌های بسیار اثربخش و کارآمد برای کاهش اثرات تغییرات اقلیمی و سازگاری ساکنان جنگلی در مقابل تغییرات اقلیمی است. این مداخله‌گری‌ها با هدف دستیابی هم‌زمان به اهدافی از قبیل پایداری اکوسیستم جنگلی، برابری اجتماعی و پایداری معیشت اجرا می‌شوند. در هر برنامه مداخله‌گری اجتماعی عواملی توانمندساز و بازدارنده‌ای وجود دارند که به ترتیب منجر به پایداری / اثربخشی و ناپایداری / غیراثربخشی آن‌ها می‌شوند. با توجه به سرعت و وسعت تخریب منابع جنگلی و نیاز مبرم به انواع مداخله‌گری‌ها در سطوح مختلف، شناسایی و توجه به این عوامل (توانمندساز و بازدارنده) از اهمیت شایانی برخوردار است. در این راستا، شناسایی و معرفی برخی از مهم‌ترین عوامل توانمندساز و بازدارنده در مداخلات اجتماعی مبتنی بر جنگل در شرایط تغییرات اقلیمی به‌عنوان هدف کلی مطالعه حاضر تعیین شد. این مطالعه از نوع مطالعات اسنادی و کیفی است که در دو مرحله انجام شد. در مرحله اول (اسنادی)، با مرور منابع کتابخانه‌ای مهم‌ترین عوامل توانمندساز معرفی شدند. در مرحله دوم (کیفی)، از روش مصاحبه‌های عمیق به‌منظور شناسایی بازدارنده‌های مداخله‌گری‌ها استفاده شد. براساس یافته‌های حاصل از مرحله اول، ۱۱ پیش‌برنده اصلی برای برنامه‌های مداخله‌گری اجتماعی مبتنی بر جنگل در شرایط تغییرات اقلیمی شناسایی شدند. در مرحله دوم ۳۱ عامل بازدارنده شناسایی شدند که در چهار بعد کلی «بازدارنده‌های ساختاری، سیاسی و اقتصادی»، «بازدارنده‌های اجرایی»، «بازدارنده‌های مربوط به همکاری و شبکه‌سازی» و «بازدارنده‌های مرتبط با پیگیری» تلخیص شدند. در نهایت پیشنهادهایی کاربردی براساس نتایج پژوهش ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: مداخله‌گری اجتماعی مبتنی بر جنگل، تغییرات آب و هوایی، مناطق جنگلی، مشارکت اجتماعی